

Myndighetsdiskurser om manlig sexhandel

de Cabo Y Moreda, Annelie. 2018. *Brott eller passion? Myndighetsdiskurser om manlig sexhandel från 1930 till 2000-tal*. Avhandling. Göteborgs Universitet: Institutionen för socialt arbete. (257 sidor)

I SIN AVHANDLING fokuserar Annelie de Cabo Y Moreda på myndighetsdiskurser om manlig sexhandel och konstruktioner av sociala problem utifrån ett genealogiskt perspektiv. Med nedslag i olika årtionden mellan 1930- och 2000-tal studerar hon diskursiva släktskap mellan olika tiders sätt att skapa mening kring manlig sexhandel. Trots att manlig sexhandel givits litet utrymme i utredningar, forskning och den allmänna samhällsdebatten är syftet med de Cabo Y Moredas val av studieobjekt inte att försöka synliggöra den manliga sexhandelns historia. Utan att förringa betydelsen av sådan kunskap vill de Cabo Y Moreda snarare se sin studie som en undersökning av hur styrning, makt och ojämlika förhållanden görs i samhället. Efter att ha läst *Brott eller passion? Myndighetsdiskurser om manlig sexhandel från 1930 till 2000-tal* (2018) är jag också övertygad om att avhandlingen leder till just denna form av kunskap. de Cabo Y Moreda arbetar utifrån ett queerteoretiskt och intersektionellt perspektiv. Av särskild betydelse är Michel Foucaults arbeten om makt som något relationell. Ett centralt och återkommande tema är därför hur manlig sexhandel konstrueras i relation till den normativa heterosexuella sexhandeln och genom en rad diskurser om genus, sexualitet, nation, klass och etnicitet. Avhandlingen empiri utgörs av

statliga utredningar samt intervjuer med poliser och socialarbetare. de Cabo Y Moreda skriver väl och att följa författaren i det faktiska arbetet med att söka efter källor som knappt finns är lite som att läsa en deckare. Det är helt enkelt spännande.

Efter avhandlingens introducerande del, där problembeskrivning, teoretiska perspektiv och metodologiska tillvägagångssätt skrivs fram, påbörjar de Cabo sin analys. Rubriken till avhandlingens andra del, *Samtiden*, signalerar att läsaren i genealogisk tradition ska få möta ett nutida problem vars tillkomsthistoria ska studeras. I denna del av avhandlingen undersöks både myndighetstexter och intervjuer. de Cabo Y Moreda ger prov på genealogiska analyser genom att visa att retorik som användes under reglementeringen 1847–1918 upprepas i det nutida materialet. Det handlade då som nu om en dominerande heteronormativ förståelse av sexhandel och då som nu om kontroll av den prostituerade kvinnan. Särskilt viktigt i detta första analyskapitel är dock ett nutida betänkande där effekterna av sexköpslagen utvärderas. I betänkandet ägnas bara en halvsida åt manlig sexhandel. I ett annat betänkande, *Ett straffrättsligt skydd mot köp av sexuell tjänst och utnyttjande av barn genom köp av sexuell tjänst*, omnämns inte sexhandel mellan vuxna män alls. Att heterosexuell sexhandel ständigt görs till norm gör att i princip all annan sexhandel osynliggörs eller tystas ned. Även i intervjuerna med poliserna och socialarbetarna framkommer det att manlig sexhandel visserligen är ett uppdrag också för dem men att de i princip inte har någon erfarenhet av den. Informanterna förklarar detta med att det inte pågår någon samhällsdebatt om frågan, med att det finns en kunskapsbrist hos polis och socialarbetare och med att män som säljer sex inte söker upp dem. Intervjuerna är, som författaren visar, också ett exempel på hur den manliga sexhandeln förstås utifrån ett sexualitetsperspektiv: det är homosexualiteten och att den förstås som skamlig som förklarar tystnaden, menar informanterna bland annat. När det handlar om heterosexuell sexhandel är det i stället kön – relationen mellan en köpande man och en säljande kvinna – som blir den grund som arbetet förstås utifrån. de Cabo Y Moreda gör en rad analyser som visar hur tystnad skapas men också hur meningsskapandet kring manlig sexhandel sker

genom rasistiska diskurser. Hon använder sig alltså av ett intersektionellt perspektiv på själva diskurserna för att förstå styrningen och skapandet av tystnad kring manlig sexhandel. Det är inte de sexsäljande och sexköpande människors identitet som står i fokus utan de diskurser som är avgörande för skiftande former av samhällelig styrning. Att även diskurser behöver förstås utifrån ett intersektionellt perspektiv är viktigt. Detta speciella sätt att använda det intersektionella perspektivet på återkommer förtjänstfullt i avhandlingens resterande kapitel där också klass blir viktigt. de Cabo Y Moreda är teoretiskt trogen och klass blir en dimension, likvärdig med de andra, i den intersektionella analysen.

I bokens andra del formuleras således utgångspunkten i samtiden, men redan här gör alltså författaren genealogiska analyser. I bokens tredje del, *Genealogisk analys*, behandlar de fem kapitlen i kronologisk ordning var sitt decennium av 1900-talet: 1933–1944 kommer först och 1990-talet sist. Jag funderade över vad som hade hänt om de Cabo Y Moreda arbetat i motsatt riktning, det vill säga följt de rådande diskurserna bakåt i tiden och därtill låtit intervjuerna från nutid och det nutida utredningsmaterialet spela en större roll också i dessa kapitel. Den kronologiska ordningen och den något fyrkantiga decennieindelningen hindrar emellertid inte att kapitlen följer en genealogisk tradition och är mycket intressanta. Tematiken om styrning och hur manlig sexhandel på olika sätt görs meningsfull genom olika former av skillnadsskapande återkommer i fler kapitel och det är intressant att läsa om hur en diskurs om sexhandel artikuleras med mer tidsspecifika diskurser, såsom klassjämlikheter och kommersialism på 1970-talet och genom en jämställdhetsdiskurs på 1990-talet. I kapitlen visas hur diskurser upprepas och transformeras över tid i en politiskt och relativt oförutsägbart kontext.

I avslutningskapitlet knyts bokens trådar samman och här är det diskurserna och relationen dem emellan, snarare än årtiondena, som bildar grund för kapitlets struktur. Här lyfter författaren fram viktiga poänger, såsom att det är homosexualitet som uppfattats som den primära problemkategorin, medan ”sexhandeln i sig varit underordnad”. Styrningen har därför varit kopplad till vetandet om homosexualitet. de Cabo Y

Moreda lyfter också fram hur styrningen byggd på distansskapande och känsløkonomi. De styrande instanserna har använt sig av känslor, exempelvis avsky och förakt, för att reglera relationen mellan hetero- och homosexuella. Känslorna har fungerat som en manual för befolkningen, men också haft betydelse för hur samhällsproblem formas och förstås. Till exempel krävdes ett omförhållande av homosexualitet – att homosexualitet gick från att vara föraktat till något mänskligt – för att det skulle bli möjligt att tala om homosexuella som offer.

Denna avhandling är viktig läsning för blivande poliser och socialarbetare samt för de som redan arbetar i dessa professioner. Avhandlingen innehåller också en viktig genus- och samhällsanalys som är av intresse för såväl humanister och samhällsvetare generellt som för en bredare allmänhet.

LENA MARTINSSON
GÖTEBORGS UNIVERSITET